

18. General'nyj sekretar' Soveta sotrudnichestva stran Zaliva vstretitsja s kitajskim ministrom tovgovli. – <http://www.gcc-sg.org/index2f28.html?action=News&Sub>ShowOne&ID=3735&T=A>

Кононенко М. Г., PhD student, International Relations and World Policy Department Institute of International Relations Kyiv Taras Shevchenko National University (Ukraine, Kyiv), mashgo0702@hotmail.com

Main areas of cooperation between PRC and Gulf Cooperation Council

The main principle of new type relationship between China and Persian Gulf states is a mutual cooperation, which implies a development of a bilateral collaboration as well as relationships with regional organizations, in particular The Cooperation Council for the Arab States of the Gulf (GCC). Due to this, a multilevel system of bilateral and multilateral dialogue was created on different governmental and business levels. GCC plays a key role in a development and diversification of strategic forms of partnership between PRC and states of the Region. The relationship within the program "China-GCC" represents an essential sphere and an efficient tool for political and economic interests realization of China in Persian Gulf. The main areas of multilateral cooperation of China and GCC are analyzed in this article: energy and oil industry, economic, commercial as well as infrastructure construction cooperation, free trade zone creation. It is defined that at the present moment cooperation of sphere of politics, economy commerce, energy sector and environmental protection as well as climate change, culture, education, health care, sports are key options for mutual development. An important part of mutual cooperation is related to a Chinese initiative of Silk Road Economic Belt and the 21st Century Maritime Silk Road.

Keywords: China, GCC, Persian Gulf, Silk Road Economic Belt, the 21st Century Maritime Silk Road, strategic dialogue China – GCC.

Кононенко М. Г., аспирантка кафедры международных отношений и внешней политики, Институт международных отношений Киевского национального университета им. Тараса Шевченка (Украина, Киев), mashgo0702@hotmail.com

Основные направления сотрудничества КНР с Советом сотрудничества арабских государств Персидского Залива

Главным принципом отношений нового типа КНР с государствами региона Персидского залива является взаимовыгодное экономическое сотрудничество. Оно подразумевает как развитие двустороннего сотрудничества, так и сотрудничества с региональными организациями, а именно Советом сотрудничества арабских государств Персидского залива (ССАГПЗ). В связи с этим, было создано многоуровневую систему двустороннего и многостороннего диалога на разных государственных уровнях, а также в сфере бизнеса. ССАГПЗ играет важную роль в углублении и диверсификации форм стратегического партнерства между Китаем и странами региона. Отношения в рамках программы "КНР-ССАГПЗ" выступают в качестве важной сферы и действенного инструмента реализации внешнеполитических и внешнеэкономических интересов КНР в регионе. В статье обозначены и проанализированы основные направления многостороннего сотрудничества КНР и ССАГПЗ: сотрудничество в энергетической и нефтедобывающей отраслях, торгово-экономическое сотрудничество, сфера инфраструктурного строительства, создание зоны свободной торговли. Обозначено, что на данном этапе расширяется сотрудничество в сфере политики, экономики, торговли, энергетики и охраны окружающей среды и изменений климата, культуры, образования, охраны здоровья, спорта и т.д. Важное направление сотрудничества КНР и ССАГПЗ связано с реализацией проекта возобновления так называемого "экономического пояса шелкового пути" и "морского шелкового пути XXI века".

Ключевые слова: КНР, ССАГПЗ, Персидский залив, "Экономический пояс шелкового пути", "Морской шелковый путь", стратегический диалог КНР – ССАГПЗ.

* * *

УДК 327.3(913)

Ткач Т. Я.

аспирантка кафедры міжнародних організацій та дипломатичної служби, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), may-t@mail.ru

ГУМАНИТАРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ООН З ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ЦУНАМІ В ІНДІЙСЬКОМУ ОКЕАНІ 2004 РОКУ

Із зростанням частоти виникнення стихійних лих, удосконалюються інструменти та механізми діяльності ООН з подолання наслідків стихії. Цунамі 2004 року, безпрецедентне за масштабами руйнації стихійне лихо, привернуло увагу багатьох дослідників із різних галузей науки. У статті досліджується комплекс дій, до яких вдалося ООН в операції з подолання

наслідків цунамі у 2004 році. Основна увага приділена існуючим механізмам взаємодії та координації між міжнародними організаціями, національними урядами та країнами, що надавали допомогу. Комплексний підхід до дослідження діяльності ООН після цунамі в Індійському океані дозволяє виокремити головні прогалини в існуючому механізмі, дослідити найдієвіші програми, що були задіяні ООН та в подальшому стали загальноприйнятною практикою під час гуманітарних операцій. Завдяки порівняльному методу автор досліджує особливості проведення гуманітарної операції в різних країнах та визначає рівень залучення агенцій ООН до планування цих операцій та намагається визначити залежність між рівнем залучення експертів ООН та успішністю проведення операцій.

Ключові слова: гуманітарна діяльність, ООН, стихійні лиха, УКПІ, Південна Азія, Східна Африка.

Із зростанням частоти виникнення стихійних лих, удосконалюються інструменти та механізми діяльності ООН з подолання наслідків стихії. Цунамі, яке трапилося у грудні 2004 році є одним з таких прикладів. Дана стихія завдала на той час безпрецедентних руйнувань у 12 країнах. Зрушення на дні океану перемістили величезний обсяг морської води і створили величезне цунамі, які прокотилося через Індійським океаном і дійшло до східного узбережжя Африки. На відміну від країн в Тихоокеанському регіоні, країни з виходом в Індійський океан не так часто стикалися із цунамі, тому у не мали у своєму розпорядженні адекватних регіональних або національних систем раннього оповіщення та евакуації [8]. Дана тематика є надзвичайно актуальною, адже дослідивши гуманітарні операції у 12 країнах та роль ООН у цих операціях, можна виокремити основні прогалини в існуючому механізмі надання гуманітарної допомоги ООН, що і становить основну мету даної наукової статті.

Цунамі 2004 року, безпрецедентне за масштабами руйнації стихійне лихо, привернуло увагу багатьох дослідників із різних галузей науки. Зважаючи на велику кількість публікацій щодо гуманітарної діяльності ООН, варто відмітити, що вони, як правило, не носять комплексного характеру, а присвячені дослідженню лише окремих аспектів проблеми, мають нерідко поверховий характер і містять іноді суперечливі положення і висновки. Переважно більшість публікацій за обраною темою становлять звіти міжнародних організацій, які переобтяжені цифрами та не містять достатнього рівня аналітики.

За ініціативи Інституту Фітца був створений спільний центр з оцінки наслідків стихії, але на жаль, з усіх міжнародних організацій, які брали участь у відновленні постраждалих регіонів, лише 38% долучилися до цього процесу. Саме відсутність єдиних принципів та методів оцінки і призвела до непропорціонального розподілу гуманітарної допомоги. Крім того за такої ситуації сама гуманітарна операція перебувала під значним впливом ЗМІ. У ті регіони, де провідні телевізійні канали відзняли сюжети про важке становище населення, одразу ж відряджалася велика кількість гуманітарної допомоги та співробітників. Це і викликало неправильний розподіл ресурсів, що впливало у ситуацію, коли в одних регіонах люди не знали нестачі ані питної води, ані продовольства, а в інших ситуація була кардинально іншою. А найважливіше те, що такі диспропорції не вдалося усунути протягом навіть 3 місяців після початку проведення гуманітарної операції [7].

Безперечно правильна система оцінки наслідків стихії надає змогу міжнародним організаціям надавати адекватну допомогу постраждалим без розтрати коштів.

Адже навіть приблизні підрахунки кількості жінок, дітей у постраждалому регіоні роблять можливим відправлення одягу для населення у тій кількості, яка є необхідною у регіоні. Ще одним прикладом, який вдало ілюструє необхідність створення єдиного центру оцінки потреб та наслідків стихії є невідповідність гуманітарної допомоги кліматичним особливостям гуманітарної допомоги. Так наприклад у Шрі-Ланку були направлені намети, які безперечно підходять для занять альпінізмом, але в якій в умовах тропічного клімату не можливо було знаходитися [1].

Шістнадцять установ ООН, 18 національних представництв Міжнародної федерації товариства Червоного Хреста / Червоного Півмісяця, більше 160 міжнародних неурядових організації незліченні також відгукнулися на заклик допомоги у перші 48 годин після руйнівного цунамі. Крім того велика кількість приватних компаній і місцевих груп цивільних надавали невідкладну допомогу, постачали їжу. Безперечно така велика кількість акторів гуманітарної діяльності потребувала чіткої координації зусиль.

Про нездатність ООН взяти на себе роль головного координатора з проведення гуманітарної операції свідчить і те, що значна частина пожегертвувань надійшла не по каналам ООН.

Колосальні надходження на гуманітарну діяльність поставили міжнародні організації, в першу чергу ООН під сильний тиск з боку міжнародного співтовариства. Величезні кошти спонукали міжнародні організації до фокусування на швидкому відновленні, таким чином багато організацій запустили одночасні проекти з залученням великої кількості персоналу. У гонитві за швидким результатом міжнародні організації не вдавалися до взаємодії з національними партнерами чи між собою. У цьому аспекті також нівелювалася координуюча роль ООН. Величезна кількість дублюючих проектів, запущених міжнародними організаціями ні у якій мірі не корелювалася між собою. Якби кошти збиралися централізовано і надходили до ООН, яка в свою чергу спираючись на наявні міжнародні організації розподіляла ці кошти відповідно до визначених нею обов'язків міжнародних партнерів чи місцевої влади, то відновлення пройшло б ефективніше.

Крім того ще одним прорахунком під час операції можна назвати той факт, що кошти на відновлення виділялися без урахування цілей тієї чи іншої організації. Таким чином розпочавши певне цільове використання коштів міжнародна організація мала на меті використати ці наявні кошти по максимуму, в результаті чого частина гуманітарної діяльності виявилася не адекватною збиткам, завданім стихією.

Найбільше проблем під час проведення гуманітарної операції була у відсутності чіткого механізму координації між міжнародними акторами, які надавали гуманітарну допомогу. Це проявлялося у тому, що деякі постраждалі громади були перенасичені необхідними для виживання продуктами та речами, і навпаки, все ж були регіони, куди допомога не надходила. Крім того при наданні гуманітарної допомоги часто не враховувалися потреби певного регіону. Також значні труднощі у процесі відновлення створювали так звані "гуманітарні затори", які часом призводили до затримки

доправлення допомоги, дублювання пайків та екстрені зміни всього графіку гуманітарних поставок [5].

Готовність урядів усунути бюрократичні перешкоди сприяла швидкому прибуттю перших гуманітарних працівників і полегшенню поставок. Тим не менш, у багатьох випадках гуманітарні товари все ж стикалися з перешкодами при перетині кордону. Деякі уряди ввели обмеження на використання супутникових систем з міркувань національної безпеки.

Система надання гуманітарної допомоги ООН потребує значних затрат часу, аби виконати всі бюрократичні формальності для відправлення гуманітарної місії. Якщо при гуманітарних кризах, викликаних збройними конфліктами, де оперативність не має такого великого значення, ця система діє, то при ліквідації наслідків стихійних лих головним завданням виступає надання оперативної допомоги. Тому коли постраждалі потребували питної води, їжі, працівники ООН виконували вимоги та чітко слідували наявними правилам для відправлення своїх працівників у зону лиха. У перші дні після лиха, постраждалі країни довго очікували на прибуття спеціалістів в ООН із комунікацій, інформаційного менеджменту та співробітників, відповідальних за взаємодію з військовими силами. Представники від Управління з координації гуманітарних питань прибули занадто пізно, в результаті чого значно постраждала взаємодія між гуманітарними акторами та збройними силами, в результаті чого у доставці необхідних для виживання предметів виникли дублювання та непорозуміння. Телекомунікаційне обладнання необхідне для координації всіх дій гуманітарних акторів виявилось розкиданим по різним куточках світу, що значно уповільнило його доставку в постраждалі регіони [7].

Варто зазначити, що за винятком Сомалі, постраждалі від стихійного лиха країни очолюються сильними національними урядами, державні інститути виконують функції, передбачені національним законодавством. Саме існування дієвої державної влади внесли великий внесок в успіх зусиль з надання допомоги. У багатьох постраждалих регіонах до проведення гуманітарних операцій активно залучалися національні міністерства, армія, виконавча влада на місцевому рівні. Таким чином можна стверджувати, що ефективна співпраця між національними урядами та міжнародними організаціями за координації ООН і сприяла відносно швидкому відновленню постраждалих країн.

Зважаючи на ступінь політичної стабільності, власних ресурсів влада постраждалих країн сама визначала ступінь участі міжнародних організацій та наявність чи відсутність необхідності залучення іноземних збройних сил до операції з ліквідації наслідків стихії.

У процесі відновлення постраждалих регіонів ключову роль відіграє участь місцевої влади на місцевого населення у реалізації програми відновлення.

Надання гуманітарної допомоги таким країнам як Індонезія, Сомалі та Шрі-Ланка ускладнювалося ще і існуючими у вищезгаданих країнах політичних конфліктів. Крім того індійський відхилив більшу частину гуманітарної допомоги, стверджуючи про наявність власних ресурсів.

Національний уряд визначав чи потрібна постраждалий державі допомога і в якій мірі. Кожний уряд визначав координаційні органи для взаємодії між вищезазначеними гуманітарними акторами.

У випадку Королівства Таїланд, керівну роль у проведенні гуманітарної операції відразу взяв на себе уряд. В рамках МЗС було створено Спеціальну цільову групу з для хвиль цунамі, до компетенції якої входила координація зовнішньої допомоги. В МЗС було призначено трьох співробітників для підтримання співпраці з ООН. Крім того ООН призначила Координатора з гуманітарної допомоги. Тому фактично взаємодія у Таїланді проводилася між Координатором з гуманітарної допомоги та Спеціальною цільовою групою в МЗС.

Постійним координаторам або Координаторам з гуманітарної допомоги, якщо такі були призначені у постраждалих країнах, не вистачало людських ресурсів для виконання функції, покладених на них, необхідних для проведення такої великомасштабної гуманітарної кампанії.

Спеціальний Координатор з гуманітарної допомоги у постраждалих від цунамі країнах фактично виступав в ролі старшого представника міжнародного співтовариства. Маргарет Вальстрем в інтерв'ю засобом масової інформації, закликала міжнародне співтовариство надати допомогу та виконати заклик негайної допомоги генерального Секретаря [7]. Але фактично жодної координуючої ролі Маргарет Вальстрем не виконувала. Одночасно її особистість не була на стільки впізнаваною, щоб привернути ще більшу увагу до лиха та отримати таким чином більше коштів на відновлення. Тому в середині квітня Генеральний ООН секретар призначив колишнього президента США Білла Клінтона в якості Спеціального посланника з подолання наслідків цунамі.

У відповідь на заклики про допомогу від постраждалих країн, Група ООН по оцінці наслідків стихійних лих та координації (ЮНДАК) направила свій персонал у п'ять з постраждалих від цунамі країн. Уже в перші 48 годин проявилася обмеженість ООН в людських ресурсах. У цьому контексті варто наголосити, що катастрофа трапилася у період різдвяних та новорічних свят, коли велика кількість співробітників перебувала на відпустці. Саме цей факт уповільнив розгортання гуманітарної операції. Так як було вказано вище Група ООН по оцінці наслідків стихійних лих та координації зуміла знайти персонал лише для п'яти країн із тринадцяти, в результаті чого виникли значні непорозуміння між національними урядами, міжнародними урядовими та міжнародними неурядовими організаціями з приводу масштабів катастрофи та необхідних ресурсів для її подолання. Крім того навіть у ці п'ять країн була направлена обмежена кількість учасників Групи.

У тих країнах, куди ЮНДАК не прибула, виникли значні проблеми з надання попередньої оцінки збиткам від цунамі. Таким чином ще на початковій фазі відновлення проявилася відсутність чітких правил для оцінки масштабів руйнування, які є ключовими для визначення необхідного обладнання, людських ресурсів та коштів для їх задоволення.

У зв'язку із досить складним механізмом координації ООН агентства та інструменти ООН почали діяти пізніше, ніж міжнародні неурядові організації. Бюрократичні перешкоди уповільнювали запуск механізмів ООН з ліквідації наслідків стихійних лих. Об'єднаний логістичний центр ООН проводив регулярні координаційні наради з міжнародними неурядовими організаціями, під час яких ООН надавала інформацію щодо потреб населення у постраждалих районах, визначала маршрути постачання гуманітарної допомоги, використання гелікоптерів, надавала підтримку для швидшого розвантаження гуманітарної допомоги у портах. Починаючи з 31 грудня на сайті Об'єднаного логістичного центру ООН розміщувалася необхідна логістична інформація [4].

Об'єднаний логістичний центр ООН в Індонезії розташовувався на базі представництва Міжнародної продовольчої програми в Індонезії. Проте навіть знаходячись в одній будівлі Об'єднаний логістичний центр ООН не зміг у повній мірі скоординувати діяльність Міжнародної продовольчої програми. Персонал міжнародної продовольчої програми діяв в інтересах своєї агенції, а не ООН в цілому. В Індонезії були випадки, коли міжнародна продовольча програма не надавала у розпорядження Об'єднаного логістичного центру ООН гелікоптери та персонал.

УКГП здійснювало координацію шляхом проведення нарад між представниками міжнародних організацій на уряді. Проте кількість нарад в день іноді сягала 3. В Індонезії на першій кризовій фазі наради проводилися зранку, в день і ввечері, що призвело до того, що на ці наради був делегований найнижчий за рангом персонал, який не був вповноважений приймати рішення. Окрім того присутність представників міжнародних організацій не забезпечувала консолідованої діяльності міжнародного співтовариства. Тільки 10–40 з 250 міжнародних організацій відвідували дані наради [3, р. 12].

Відсутність інституційної ієрархії в ООН призводить до невідомості механізму координації по лінії ООН – національний уряд, та по лінії ООН– міжнародні організації.

Зважаючи на масштаби руйнування та кількість жертв стихійного лиха, зусиль виключно гуманітарних акторів виявилось недостатньо. Тому було вирішено залучити до пошуково–рятувальних робіт збройні сили. Таким чином після цунамі у 12 постраждалих країнах діяли збройні сили з 35 країн.

Ще до офіційного прохання постраждалих країн відправити міжнародну військову допомогу, збройне командування вже приступило до планування участі у гуманітарній операції. Наявність тривалого військового співробітництва, досвіду проведення спільних військових навчань сприяло ранньому направленню іноземних військових загонів. Саме тому, 28 грудня першими прибули війська регіональних союзників постраждалих країн. Так до Індонезії першими прибули збройні сили Сінгапуру, Малайзії та Австралії. Відносно швидко були переправлені війська до Шрі-Ланки та Індії.

При проведенні гуманітарної операції з подолання наслідків цунамі керівну роль у координації діяльності між військовими та цивільними відігравали уряди країн,

які звернулися до міжнародного співтовариства з проханням направити контингенти на допомогу до їх країн.

Що ж до діяльності ООН в аспекті координації діяльності між військовими та цивільними, то у цьому контексті варто зауважити, що ООН не виконала цю функцію. Єдине, що вдалося у цій сфері ООН – це створити реєстр іноземних збройних сил.

ООН направила до постраждалих країн направила військові загони та загони цивільної оборони під керівництвом УКГП. Навіть ці мало чисельні сили ООН зіштовхнулися із проблемою відсутності чітких механізмів командування у структурі ООН. Так сили ООН мали звітувати місцевому Гуманітарному координатору та представництву УКГП в Банкоку, яке в свою чергу звітувало штаб-квартирі УКГП у Женеві. На гуманітарних координаторів було покладено надзвичайно мало повноважень. Таким чином Гуманітарні координатори не були вповноважені проводити пряму переговори з представниками іноземного військового командування. Тобто якщо Гуманітарні координатори вбачали потребу постраждалого населення, яка могла бути задоволена лише за допомогою військових, вони повинні були зв'язатися через Регіональне представництво УКГП в Банкоку, яке також не було вповноважено проводити переговори з військовими або приймати рішення про надсилання запиту до іноземного збройного командування, тому цей запит регіональне представництво направляло до штаб-квартири УКГП в Женеві. У зв'язку з цим для задоволення нагальних потреб населення необхідно було провести 3 запити, відповідно і 3 наради, що унеможливило оперативне надання гуманітарної допомоги. Набагато ефективнішим виявився механізм координації між іноземними військовими угрупованнями та центральною владою постраждалої держави. Тому фактично ООН була відсторонена від здійснення координації між військовими та цивільними.

Під час проведення гуманітарної операції з подолання наслідків цунамі у грудня 2004 року чітко проявилася потреба у вдосконаленні механізму співробітництва між міжнародними організаціями та військовими. Особливо гостро постала проблема інформаційної взаємодії між збройними силами та гуманітарними організаціями. Військові надавали обмежену інформацію міжнародним організаціям, в тому числі і ООН. Така позиція пояснювалася тим, що поширена інформація становить державну таємницю і може бути використана не в інтересах постраждалої держави. Крім того в ООН не існує і досі єдиних стандартів зі збору та аналізу інформації щодо постраждалих регіонів, а також була відсутня кореляція стандартів збору інформації постраждалих країн та ООН. У результаті командувачі збройними силами постраждалих країн надавали обмежену інформацію міжнародним організаціям у тому числі і ООН, що викликало дублювання ланцюгів постачання допомоги в одним регіонах, і “пере постачання” допомогою в інших.

У ході відновлення постраждалих регіонів після цунамі у 2004 міжнародне гуманітарне співтовариство

випробували нові підходи до відновлення постраждалих регіонів.

Одним з новітніх підходів є використання готівкових грошей, а не товарів. Апробовані у 2004 проекти включають в себе прямі грошові трансферти домашнім господарствам у провінції Ачех від уряду Індонезії, пілотну програму переказу коштів в Шрі-Ланці, імплементованої Всесвітньою продовольчою програмою, надання ваучерів на медичну допомогу в Індонезії, програму оплати рятувальних робіт готівкою місцевому населенню у Шрі-Ланці, Індії, Індонезії, а також програму видачі грошових грантів для відновлення засобів до виробництва в Індонезії і Шрі-Ланці [2, р. 145].

Загалом під час гуманітарної операціях з подолання наслідків цунамі у 2004 році можна відмітити два помітних нововведення у секторі продовольчої допомоги. У Шрі-Ланці була введена практика надання цільових грошових переказів, які проводилися через національні банки під егідою Всесвітньої продовольчої програми. У провінції Ачех, в Індонезії на експериментальній основі видавалися продовольчі талони, до яких можна було отримати додаткову їжу після відроблення певної кількості годин.

Під час подолання наслідків цунамі у 2004 році ООН запровадила нову програму залучення місцевого населення до розчищення завалів. Вперше така програма була імплементована в Індонезії, тоді мешканці постраждалих регіонів активно залучалися до розчищення завалів та вулиць від сміття в обмін на гроші. Таким чином ООН економить на транспортуванні працівників для такої роботи. Крім того символічна плата за роботу дозволяє місцевому населенню придбати життєво необхідні товари та утримує населення від мародерства та інших злочинів.

Після того як узбережжя 12 країн захлиснула велика вода, у затоплених місцевостях стала швидко зростати популяція комарів, які розповсюджують різні інфекційні захворювання у тому числі і малярію. Малярія і лихоманка денге швидко стали головною загрозою для постраждалих в результаті цунамі в провінції Ачех, Індонезія. Сезон дощів відразу після цунамі, і значна повинь швидко перетворилася багато областей у місця розмноження для комарів. У той же час, велика частина місцевої системи охорони здоров'я були втрачені, і можна було констатувати відсутність національного потенціалу для запобігання або адекватно реагувати на ймовірне поширення інфекційних захворювань.

Після 48 годин інтенсивної координації з ключовими гуманітарними акторами, донорських організаціями та ООН під егідою Ініціатива MENTOR була запущена ширококомасштабна операція з зупинення розповсюдження малярії.

Більше 60 неурядових організацій та іноземних військових медичних бригад невідкладної медичної допомоги, Всесвітня організація охорони здоров'я та ініціатива MENTOR провели нараду та скоординували план дій. Таким чином було погоджено розділення сфер компетенції: ВООЗ перебрала на себе відповідальність за епідеміологічним наглядом за інфекційними захворюваннями, натомість ініціатива MENTOR стала відповідальною за контроль поширення малярії та

лихоманки денго, за взаємодію з місцевими медичними інститутами та лікарнями, міжнародними неурядовими організаціями, що займаються сферою охорони здоров'я. Спочатку така програма була зосереджена на провінції Ачех. Пізніше програму розгорнули і в інших провінціях Індонезії та в інших постраждалих країнах з подібним кліматом.

Безпосередня потреба в медичних засобах, діагностичному обладнанні, профілактичних матеріалів була задоволена при координації між установами ООН, міжнародними організаціями та донорами. Постачання ліків і засобів профілактики відбулося в провінції Ачех дуже швидко. Стандартизовані матеріали хвороби були надані для всі партнерів за допомогою ретельної системи розподілу. При чому у випадку постачання матеріалів із терміном придатності, який скоро підходить до кінця, міжнародні організації своєчасно проводили заміну медикаментів на нові.

Фактично саме боротьба з інфекціями стала найуспішнішою сферою гуманітарної діяльності ООН у подоланні наслідків стихії у 2004 році. Перш за все варто зазначити, що успіх у зупиненні розповсюдженні малярії пов'язаний із чіткою системою оцінки потреб населення, розроблених при активній взаємодії всіх учасників процесу. Крім того було чітко розмежовано сфери компетенції між ВООЗ та ініціативою MENTOR.

Попри значну кількість огріхів при подоланні наслідків цунамі, дана операція мала визначальний вплив на розвиток механізмів та інструментів ООН з ліквідації наслідків природних катастроф, адже значна кількість постраждалих країн дозволила здійснювати абсолютно різні програми та впроваджувати відмінні механізми взаємодії між гуманітарними акторами і відповідних країн. В результаті ООН у майбутньому почала застосовувати найкращі з випробуваних ініціатив під час подолання наслідків стихії.

Список використаних джерел

1. Couldrey M., Morris T. Tsunami learning from humanitarian response. Forced migration review special issue July 2005. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fmreview.org/FMRpdfs/Tsunami/full.pdf>
2. Creti P., Jaspars S. Cash Transfers in Emergencies. – Oxfam Skills & Practice series, trial edition, 2005. – 234 p.
3. Czerwinski Stanley J. Disaster Recovery: Past Experiences Offer Insights for Recovering from Hurricanes Ike and Gustav and Other Recent Natural Disasters/ Czerwinski Stanley J. – DIANE Publishing, 2009. – 36 p.
4. Delivering the Goods: Rethinking Humanitarian Logistics', Forced Migration Review, 18, [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fritzinstitute.org/PDFs/FMR18/fmr18%20final.pdf>
5. Logistics and the Effective Delivery of Humanitarian Relief, Anisya Thomas. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fritzinstitute.org/PDFs/Programs/Tsunami-Logistics0605.pdf>
6. Mizan B. LESSONS LEARNED AND CHANGES AFTER ACEH TSUNAMI 26.12.2004 [Electronic resource] /B. F. Bisri Mizan. – Access mode: https://www.academia.edu/2039639/Lessons_and_Changes_after_Aceh_Tsunami_26.12.2004
7. OCHA (2005). United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs Situation Report No.20. Retrieved Jan 24, 2005. [Electronic resource]. – Access mode: [http://www.reliefweb.int/rw/fullMapsSa.nsf/luFullMap/EOD42F42C13D359385256F9300789673/\\$File/hwtsu_sitrep20_200105.pdf](http://www.reliefweb.int/rw/fullMapsSa.nsf/luFullMap/EOD42F42C13D359385256F9300789673/$File/hwtsu_sitrep20_200105.pdf)
8. Tsunami Evaluation Coalition. Joint evaluation of the international response to the Indian Ocean tsunami: Synthesis Report. London: TEC. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.tsunami-evaluation.org/The+TEC+Synthesis+Report/Full+Report.htm>

Tkach T. Y., PhD student International Organizations and Diplomatic Service Chair, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kiev), may-t@mail.ru

The UN humanitarian action to overcome the impacts of tsunami in the Indian ocean in 2004

Given the increasing frequency of natural disasters, tools and mechanisms of the UN actions to overcome the impacts of natural disasters are improving. Tsunami that struck in 2004 was unprecedented in scale of destruction and, has attracted the attention of many researchers from different fields of science. The article traces a set of actions by the UN during operation after tsunami in 2004. Emphasis is placed on existing mechanisms of cooperation and coordination among international organizations, national governments and countries providing assistance. An integrated approach to the study of the United Nations action after the tsunami in the Indian Ocean let explore the main gaps in the existing mechanisms, identify the most efficient programs that were used by the United Nations and later became a common practice during humanitarian operations. Using comparative method the author explores the features of the humanitarian operation in different countries and determines the level of involvement of the UN agencies in the planning of these operations and makes an effort to determine the relationship between the level of involvement of UN experts and success of operation.

Keywords: humanitarian action, the United Nations, natural disasters, OCHA, South Asia, East Africa.

Ткач Т. Я., аспірантка кафедри міжнародних організацій і дипломатическої служби, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), may-t@mail.ru

Гуманітарна діяльність ООН по преодолению последствий цунами в Индийском океане 2004

С увеличением частоты возникновения стихийных бедствий, совершенствуются инструменты и механизмы деятельности ООН по преодолению последствий стихии. Цунами 2004 года, беспрецедентное по масштабам разрушения стихийное бедствие, привлекло внимание многих исследователей из разных областей науки. В статье исследуется комплекс действий, к которым прибегла ООН в операции по ликвидации последствий цунами в 2004 году. Основное внимание уделено существующим механизмам взаимодействия и координации между международными организациями, национальными правительствами и странами, оказывающими помощь. Комплексный подход к исследованию деятельности ООН после цунами в Индийском океане позволяет выделить главные проблемы в существующем механизме, исследовать самые эффективные программы, которые были задействованы ООН и в дальнейшем стали общепринятой практикой во время гуманитарных операций. Благодаря сравнительному методу автор исследует особенности проведения гуманитарной операции в разных странах и определяет уровень привлечения агентств ООН к планированию этих операций и пытается определить зависимость между уровнем привлечения экспертов ООН и успешностью проведения операций.

Ключевые слова: гуманитарная деятельность, ООН, стихийные бедствия, УКГВ, Южная Азия, Восточная Африка.

* * *

УДК 327.7(5–12)

Холод І. Ю.
аспірант відділу історії країн Азії і Африки,
Інститут всесвітньої історії НАН України
(Україна, Київ), dorianwilde@ukr.net

Становлення колективного безпекового механізму "АДММ+" у Східній Азії

Проаналізовано процес створення форуму міністрів оборони у рамках "АДММ+" за участі десяти держав АСЕАН та їхніх восьми основних "партнерів з діалогу" – Австралії, Індії, КНР, Нової Зеландії, Південної Кореї, Росії, США та Японії. Досліджено еволюцію ідеї "АДММ+", яка є одним із механізмів розбудови Політико-безпекового співтовариства АСЕАН до 2015 р. Автор розкриває перспективи і перешкоди на шляху діяльності цього багатостороннього безпекового механізму у Східній Азії протягом усього періоду його існування – з 2010 до 2015 рр. Аналізуються процеси колективного вирішення державами-учасницями нетрадиційних викликів регіональної безпеки (подолання наслідків стихійних лих, морська безпека, боротьба з тероризмом), потенціал форуму "АДММ+" щодо розв'язання територіальних суперечок у Східно-Китайському та Південно-Китайському морі, і його співвідношення з іншими безпековими механізмами у Східній Азії – Регіональним форумом АСЕАН та "Діалогом Шангері-Ла". Для визначення перспектив політичної та безпекової взаємодії зазначених країн використовуються хронологічний, порівняльний та системний методи. Робиться висновок, що форум "АДММ+" є достатньо конкурентоспроможним та має потенціал стати провідною моделлю регіональної інтеграції у сфері безпеки, що зумовлюється такими факторами: 1) розвинутою організаційною структурою форуму та націленістю його учасників на практичну реалізацію спільних проєктів; 2)